

Czytanie ze zrozumieniem jest ważne w prawie każdej dziedzinie życia: w pracy, u lekarza, a nawet na przystanku autobusowym. W krajach rozwiniętych, takich jak Polska, dorośli mają za sobą średnio 12 lat nauki, co z powodzeniem powinno wystarczyć aby opanować umiejętność czytania i związane z czytaniem umiejętności. Jednak średnio 15% osób dorosłych ma trudność ze zrozumieniem nawet dość prostych tekstów. W Polsce jest to nawet bardziej powszechny problem - badania PIAAC pokazały, że niemal co piąty Polak lub Polka nie radzi sobie z czytaniem ze zrozumieniem. To zjawisko określane jest jako "funkcjonalny analfabetyzm", i w tym projekcie badawczym postaramy się je lepiej zrozumieć.

Aby zmierzyć umiejętność czytania ze zrozumieniem, potrzebny jest test, którego w Polsce jeszcze nie ma. W pierwszym etapie badania zostanie więc skonstruowany i przetestowany na grupie 385 osób w różnym wieku i o różnym poziomie wykształcenia. Dzięki temu będziemy mogli określić, jakie wyniki w teście są dobre, jakie przeciętne, a jakie świadczą o niskim poziomie czytania ze zrozumieniem. Osoby badane zostaną też zapytane m.in. o to jak przebiegała ich nauka czytania w szkole i rozwój językowy. W drugim etapie, wykorzystując nowe narzędzie, znajdziemy 120 osób, które mają trudność z czytaniem ze zrozumieniem, a także osoby które dobrze rozumieją czytane teksty, ale nauka czytania przychodziła im z trudem w dzieciństwie (grupa z dysleksją rozwojową, 40 osób), oraz osoby bez żadnych problemów z czytaniem (grupa kontrolna, 40 osób). Wszystkich zbadamy dodatkowo za pomocą testów mierzących np. pamięć, koncentrację, planowanie i inteligencję. Dzięki temu będziemy mogli dowiedzieć się czym osoby z trudnościami w czytaniu ze zrozumieniem różnią się od osób z dysleksją i z grupy kontrolnej, a także sprawdzić, czy w grupie gorzej czytającej można wyróżnić jakieś podtypy, np. związane z trudnościami językowymi. W ostatnim etapie zaprosimy 120 osób badanych do Instytutu Nenckiego. Będą wśród nich trzy grupy osób: dwie grupy którym czytanie sprawia problem, oraz grupa kontrolna dopasowana wiekiem i poziomem wykształcenia. Sprawdzimy, czy uproszczenie tekstów według zasad Prostego Polskiego rzeczywiście ułatwia rozumienie, i jeśli tak, to komu pomaga najbardziej. Zakładamy, że najbardziej z takiej modyfikacji skorzystają osoby gorzej czytające, na co wskaże lepszy poziom rozumienia czytanych tekstów.

To badanie pomoże nam lepiej zrozumieć, jakim osobom czytanie ze zrozumieniem sprawia szczególną trudność, i z czym może być to powiązane. Warto zgłębiać problemy z czytaniem ze zrozumieniem, gdyż badania pokazują, że mogą być one powiązane z problemami zdrowotnymi, izolacją społeczną i bezrobociem lub niezadowolającą pracą. To błędne koło: gorsze czytanie przeszkadza w znalezieniu dobrej pracy, a z kolei mało stymulujące środowisko pracy nie pomaga w rozwijaniu umiejętności czytania. Lepsze zrozumienie problemów z czytaniem może w przyszłości zaowocować stworzeniem skutecznych sposobów treningu czy terapii dla zainteresowanych tym osób. Pierwszym krokiem w tym kierunku jest z pewnością test czytania, którego powstanie będzie bezpośrednim efektem tego badania.